

Denne kronik blev bragt i Politiken 7. december 2021

Dansk jæger, Stop fordømmelsen. Jeg skyder dyr, og jeg er stolt af det.

Af Lars Ehrensvärd Jensen, major, jæger, og bestyrelsesmedlem, kreds 7, Danmarks Jægerforbund

Jeg er jæger. Det er jeg faktisk stolt af. Jeg går på jagt, fordi jeg er nødt til det. Når jeg er på jagt, så føler jeg livet bruse stærkt og intenst. Jeg føler mig som en del af naturen.

Men jagten er under pres i Danmark og særligt i disse år. Vi har en regering, som synes ligeglad med jagten. Som sælger den i lunser til støttepartierne. EU har overvejet at forbyde jagt og lystfiskeri på 10 % af dansk territorium. EU sætter i forslaget jagt og fiskeri lig med minedrift; helt tosset. Fornybare ressourcer kontra ikke-fornybare ressourcer.

Jeg frygter, at regeringen ikke kæmper nok imod dette. Så kan den "give" jagtmodstanderne endnu en luns og give EU skylden.

Oven i dette forbyder loven om naturnationalparkerne rekreativ jagt i disse.

Efter min opfattelse udtrykker det en respektløshed for jægerne og en forarmelse af forståelsen for naturen. I denne kronik vil jeg forklare, hvorfor jeg er nødt til at gå på jagt.

Debatten om rekreativ jagt og fiskeri præges af respektløshed og religiøst natursyn. Hvis du ikke har samme tro som mig, skal din mening ikke tælle. Alt andet end den sande tro, forkastes af de natur-hellige.

Det natursyn, at naturen skal være et museum, man kun må kigge på, køres hensynsløst igennem af en lille gruppe, som føler sig bedre end alle andre. Men faktum er, at det moderne menneske higer efter naturen, at være i naturen og være en del af naturen. Man vil ikke kun på museum; man cykler, løber, overnatter, sanker, fisker og går på jagt i naturen.

Det forunderlige er, at vi jægere er de naturinteresserede, som gør mest for at hjælpe naturen i praksis. I modsætning til dem, som har travlt med at bruge andre folks penge og argumentere for, at andre mennesker skal gøre "dit og dat".

Jægere har gennem mange år brugt megen tid og mange penge på plantning og levestedsforbedring. For at få mere vildt at jage, ja, men det gavner jo også fauna og flora i almindelighed. Og så ender vi ved det evige etiske spørgsmål, at dræbe eller ikke dræbe? Vi jægere mener det er i orden. Vi høster kun af overskuddet og kunne ikke drømme om at skubbe en vildtbestand ned under bæredygtig størrelse.

Der er solid videnskabeligt belæg for, at jagt er uden betydning, hvis vildtets levesteder og fødegrundlag er i orden. Jagt er ikke nogen hindring for øget biodiversitet, tværtimod, jagt kan sagtens gavne biodiversiteten.

Som eksempel på en indsats, hvor jægere gavner den samlede natur, er Danmarks Jægerforbunds såkaldte markvildtindsats, som skal forbedre levestederne for vildtet i landbrugslandet. Denne indsats er økonomisk støttet af Miljøstyrelsen, og politisk af bl.a. Danmark Naturfredningsforening og Dansk Ornitologisk Forening.

Vi jægere gør vores del af indsatsen, fordi vi gerne vil have flere agerhøns og harer at jage. Men vi gør det så sandelig også, fordi vi gerne vil have lærker, bomlærker, viber, sommerfugle eller vilde bier i det åbne land.

Men vi gør det ikke, hvis man forbyder jagten. Noget for noget.

Her i Nordsjælland er jeg selv initiativtager til en alliance med Nordsjællands Landboforening. Vores første indsatsområde på ca. 4000 ha er etableret og over de næste år vil de deltagende lodsejere udlægge betydelige arealer, som gavner dyr og planter. Målet er at opnå 10 agerhøns pr. km² om foråret.

Agerhønen får op til 20 kyllinger om året. Af disse vil kun to overleve, når bestanden er stabil. Der er altså en overskudsproduktion på ca. 200 agerhøns pr. km², som vi jægere kan høste af, uden at bestanden mindskes. I praksis betydeligt færre da mange kyllinger dør inden septemberjagten. Men bare fem nedlagte agerhøns og et par harer er rigelig belønning for det frivillige kæmpearbejde, der lægges i et markvildtlav.

I Hillerød-Lynge Markvildtlav koordinerer vi de tiltag, som lodsejerne vil gøre over de næste år. Lavbundsområder tages ud af drift. Insektvolde anlægges. Hjørner af marker, hvor maskiner ikke kan komme, får lov at springe i "ukrudt". Områder af marker, hvor landmanden faktisk ikke tjener penge på dyrkning, tages ud af drift.

Agerhønen er dét, man kalder en indikatorfugl. Hvis den har det godt, så er der en hel masse andre dyr og planter, som også har det godt. Derfor er evaluering og justering en væsentlig del af projektet. Vi tæller hvert forår harer og agerhøns og, som en bonus, skal Danmarks Biavlerforening tælle insekter.

Jeg er ikke tvivl. Alliancen mellem landbruget og jægerne om dette praktiske projekt vil om få år være til stor gavn for biodiversiteten. Og til glæde for den øvrige befolkning. Glæden over lærkens triller og humlebiens summen er en glæde som jægere og ikke-jægere er fælles om.

Jagtmodstanderne fremfører det synspunkt, at det er unaturligt at dræbe dyr. Og under det rethaveriske moderne menneskes værdighed. Men der begås drab i naturen hvert sekund. I stor og lille skala. Rovfugle, tusindben, muldvarpe, mårer og mennesker dræber dyr. Mennesket har dræbt dyr i titusinder af år. Det er en del af vores DNA. I tidligere tider har mennesket udryddet dyrearter, men moderne jagt er velreguleret og "høster" kun den del af naturens store overskudsproduktion, som alligevel dør.

Problemet er nok selve drabet og dét, at det moderne menneske har fjernet sig fra naturen. Når man lever sit liv på stenbroen og sin fritid i fitnesscentre og cafeer, kan det være svært at forstå at

nogle "unaturlige" mennesker føler glæde ved at dræbe små bambier. Derfor får man andre til at gøre sine drab. Så man kan glemme, at vingummi, pålæg eller kød kommer fra dyr som har levet i fangenskab i modsætning til de dyr, jægere nedlægger i den frie natur. Selv veganerne er medansvarlige for drab af dyr. Milliarder af smådyr dør under pløjning og harvning ved plantedyrkning. Mågernes fest efter ploven viser dette.

Medierne fortæller ofte rørende historier om barnløses kamp mod myndighederne og retten til at bestemme over deres egne nedfrosne æg. Parallelt med disse beretninger, er forældre konstant i debat om deres børns vilkår i børnehaver og skoler.

Under coronanedlukningen brød unge mennesker jævnligt forsamlingsforbuddet og mødtes til fester.

Samfundet belastes konstant af menneskers misbrug og kriminalitet. Vores overforbrug og købemani truer naturen og jordens fremtid.

Hvor vil jeg hen med dette? Jo, eksemplerne understreger, at trods kulturens fernis, så er og bliver mennesket et dyr. Og vi styres af vores dyriske drifter. De barnløse kan ikke undertrykke deres naturgivne trang til at forplante sig. Forældres kamp for deres børn er en biologisk udløst mekanisme for at bringe afkommet i den gunstigste position for at videreføre éns gener. De unge mennesker VIL mødes for at få sex. Forplantning, yngelpleje, overlevelse...

Samtidig er mennesket et flokdyr. Vi drives af trangen til at gøre ting i fællesskab. I fællesskabet tilfredsstilles floktrangen. Der trives vi i positionsspillet for at vinde flokkens respekt og anerkendelse.

Nøglen til alt dette er ganske simpel. Dét, der driver os, er afhængighed af narko; nemlig vores eget narkotikum, dopamin. Dopamin dannes i hjernen og regulerer menneskets lystfølelse og eufori. Det er måske det mest vanedannende stof, der findes og det driver mennesket til konstant at opsøge dét som giver belønningen, altså et skud dopamin.

Naturen har gjort det så smart, at dette stof driver os til en masse fornuftige handlinger – og en hel del ufornuftige. Når rygeren, drankeren eller ludomanen higer efter røg, sprut eller gevinst, er det faktisk ikke substansen som er målet, men et skud dopamin.

Når de unge mennesker brød forsamlingsforbuddet, var de på jagt; på jagt efter en mage og på jagt efter dopamin.

Når folk går på tilbudsjagt i butikker, udløses et dopaminskud, når de falder over et godt tilbud. Supermarkedet er faktisk indrettet til jæger-samlerkulturen. De lange gange og udbuddet, blandet med "gode tilbud", virker som på fortidsmennesket der samlede rødder, bær og smådyr. En særlig lækker larve udløser et dopaminskud.

Alle disse eksempler er, omend nogen måske vægrer sig mod at forstå sig styret af biologien, almindeligt accepterede, bortset fra misbrug og kriminalitet. Ingen vil forbyde de førstnævnte handlinger.

Når jeg går på jagt, er jeg også styret af min biologi og af min jagtdrift. Det er faktisk denne drift, der gav vores forfædre adgang til rigeligt protein, så vi udviklede Homo Sapiens' hjerne. Vi nedstammer alle fra succesfulde jægere. Vi havde ikke udviklet denne hjerne på planteføde. Jeg er derfor lige så meget drevet til at gå på jagt, som andre er til at følge deres forplantnings-, misbrugs- eller yngelplejedrift.

Som så mange andre ting har jagt i sin basale form ændret sig pga. menneskets kultur. Jagt er også blevet en eksponent for prestigejageri. Desværre fylder dette lidt rigeligt i billedet af jagten. Da jagt gennem tiden har været et overklasseprivilegium, får den nogle gange et forvrænget billede af udstyr, dyre våben og påklædning. Og trofæet har fået større fokus end jagtopplevelsen og kødet.

Jeg er desværre ikke i overklassen; jeg er bondejæger og har været det i 45 år. Jeg og mange andre jager, fordi vi er drevet til det af vores natur. Vi higer efter vores dopamin. Den får jeg under jagten og den får jeg ikke mindst i fællesskabet omkring jagten. "Jamen, kan du ikke bare tage et foto, ligesom ornitologerne, der smider alt hvad de har i hænderne og racer tværs over landet for at kunne skrive en ny fugl i dagbogen? Kan du ikke bare gå på skovstierne og glæde dig over dyrene?"

Jo, det kan jeg også, men det tilfredsstiller ikke min medfødte jagtdrift. Jeg fodrer fugle om vinteren og bruger timer på at beundre musvitter, dompapper og spætmejser. Jeg spejder efter silkehaler hver vinter. Men det tilfredsstiller stadig ikke min dopamintrang.

På jagt lever jeg. Jeg er ligeglad med trofæer og prestige, jeg jager for kødets skyld. Jeg har ikke dyre våben og fint udstyr. Det siger mig intet. Men på jagten føler jeg pulsen, mine sanser skærpes og jeg går i ét med naturens system. Nogle dyr æder planter, andre æder kød, andre igen æder begge dele. Jeg hører til de sidste.

På jagten møder jeg klimakset af menneskets egenskaber. Evnen til at tænke, til at forstå vildtet, til at lægge en taktik, til at læse og bruge terrænet, til at spille min rolle i naturen. Jæger og bytte.

En rigtig jæger beundrer vildtet; byttet. Når skovgæsten ser råbukken springe væk i skoven, tænker han/hun, "nå ja, der løb et rådyr". Men jægeren tænker, "Pokkers, den snød mig igen - hvad gjorde jeg forkert? Fik den fært af mig? Lavede jeg støj? Så den min bevægelse?"

For hvert bytte, man nedlægger, løber langt flere væk. Heldigvis! Fangstgaranti ville totalt ødelægge jagten! Vi har godt nok skydevåben, men dét at overliste vildtet, trods dets overlegne sanser, det er jagtens essens. Stenaldermennesket slog, stak, skadede vildtet, og forfulgte det, til det lod sig løbe op af udmattelse og blodmangel. Det gør vi ikke! Vi skyder kun, når vi er sikre på at dræbe. Og hvis vi anskyder, så gør vi alt for at finde og aflive dyret.

Min favorit-jagtform er jagten med den stående jagthund. Min hund er trænet til at finde og få hønsefugle til at trykke sig, inden jeg giver den ordre til at få fuglen op at flyve, så jeg kan nedlægge den. Her er jeg i team med en ægte jæger; hunden, der trods forælding, stadig er 99 % ulv. Min hund har dyrets sanser, særligt lugtesansen. Dens lugtesans er så veludviklet, at den kan

finde to afvigende sandkorn på en sandstrand på 100 gange 300 meter. Den kan lugte én milliardtedel af et gram.

Det er i toppen i mit liv at jage med min hund, som i samarbejdet følger mit mindste vink. Med et nik eller en håndbevægelse bringer jeg hundens næse derhen, hvor jeg ønsker det. Min hund er ikke "dresseret", men jeg har vundet dens respekt, så den vil gå gennem ild og vand for mig. Faktisk er den del af jagten så vigtig for mig, at jeg hellere end gerne lader andre skyde. Når vi jager tjur i Sverige, har jeg ikke sjældent jaget en hel uge for at nedlægge én fugl. Jeg går typisk 10-15 km om dagen, men hunden løber op mod 50 km. For mig. Og for jagten. Nogle gange skal jeg beherske mig for ikke at tude over det intensive jagtfællesskab. Det er vist kikset et par gange. En følelse, som man ikke kan finde noget andet sted i det moderne liv.

Alt dette må jeg ikke, hvis det står til jagtens modstandere. Mennesker som påstår, at de taler naturens sag, men aldrig selv har været en del af den. Har følt adrenalinen pulsere og stået i skoven og snøftet af lykke, når man holder en lille varm skovsneppe i hånden. Kulminationen af adskillige års uddannelse af en jagthund og hundreder af timers forberedelse, øvelse og jagt.

Oppe hvor Maslow's behovspyramides linjer mødes befinder jagtens modstandere sig. Disse mennesker har tildelt sig selv patentet på, hvordan naturen skal forstås. De har ikke følt jagtens beruselse, og derfor skal andre ikke have lov. Deres opfattelse af naturen, som noget der skal fredes, levner ingen plads for andres opfattelse. De mener, at naturen skal være et museum, hvor menneskets rolle udelukkende er beskuerens.

Jeg er ikke enig!